

ich slovenského vydania, ktorým boli sprístupnené slovenským čitateľom dokumenty víťazstva revolúcie a vybudovania socializmu v SSSR z pera najvýznamnejšieho vodcu sovietskeho ľudu po smrti V. I. Lenina. Ak toto vydanie má splniť svoje poslanie, je žiadúce, aby Stalinove práce nezostali ležať v knižniciach, ale aby sa dostali do rúk našich pracujúcich, ktorí v nich iste nájdu nejednu správnu odpoveď aj na naše problémy, s ktorými pri výstavbe socializmu práve zápasíme.

J. Martinka

KLEMENT GOTTWALD, SPISY VII.

Vydalo Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry v Bratislave 1953. Strán 367.

VII. zväzok *Spisov* zahrnuje reči a články, ktoré s. Gottwald predniesol a napísal roku 1936. V tomto roku došlo k mnohým závažným udalostiam vnútropolitickým i zahraničnopolitickým. Išlo hlavne o nemecký fašizmus, ktorý začal bezprostredne ohrozovať bezpečnosť našej republiky a vôbec svetový mier. Fašizmus v Československu, ktorý bol v decembri 1935 porazený hlavne zásluhou KSČ, znova zmobilizoval svoje sily a chystal sa uskutočniť fašistický prevrat. Fašistický tábor stal sa tým nebezpečnejší, že bol vybudovaný na širokej základni, keď v sebe zahrnoval všetky reakčné politické strany, agrárnikmi počínajúc a Henleinom a slovenskými klerikálmi končiac. Ich podvratná práca mala úspech aj preto, lebo vládne socialistické strany nielenže proti ich činnosti nebojovali, ale svojím kompromisným spôsobom ich činnosť priamo podporovali. Jedinou silou, ktorá bola schopná prekaziť zámery fašistickej reakcie, bola KSČ, na čele ktorej stál politik takého formátu ako Klement Gottwald. A práve VII. zväzok *Spisov* ukazuje celú hĺbku jeho boľševického myslenia, jeho hlbokú znalosť základných poučiek marxizmu-leninizmu a jeho schopnosť uplatňovať tieto poučky v konkrétnom, politickom a hospodárskom živote.

VII. sväzok *Spisov* sa začína analýzou hospodárskych a politických pomerov, v akých sa republika nachádzala na počiatku roku 1936. Dochádza k poznatku, že sociálne pomery širokých ľudových vrstiev nielenže sa nezlepšili, ale naopak, podstatne sa zhoršili. Nezamestnanosť dosahovala 800.000. V pohraničných oblastiach sa vyskytla nemoc z hladu. Príjmy zamestnaných stačili sotva na holé živobytie. Na druhej strane ale zisky finančných magnátov niekoľkonásobne vzrástli. Vykorisťovanie nadobudlo nebhývalé rozmery. V oblasti výrobných vzťahoch došlo k ostrým protirečeniam medzi masami proletárov, bezprostredne na výrobe zainteresovaných, a majiteľmi výrobných prostriedkov, privlasňujúcich si hodnoty, proletármi vo výrobnom procese vytvorené. Takýto bol stav v oblasti základne.

Buržoázia chcela riešiť túto situáciu svojím spôsobom. Jedna časť buržoázie sa snažila riešiť tieto rozpory určitým kompromisom. Pribrala do vlády predstaviteľov socialistických strán, aby mohla zmiasť radových členov týchto strán. Chcela tým dokázať, že nielen ona, buržoázia, riadi tento štát, ako tvrdia komunisti, ale že na jeho riadení sa zúčastňujú aj zástupcovia socialistických strán. Takáto taktika bola

pre robotnícke hnutie veľmi nebezpečná, a bolo ju treba neustále odhaľovať a ukazovať na jej skutočnú podstatu.

Druhá časť buržoázie však bola robotníckemu hnutiu ešte nebezpečnejšia. Bála sa robotníckeho hnutia, bála sa o svoje bezpráčne zisky, a preto sa usilovala siahnuť k najostrejšej forme buržoázneho štátu, k fašistickej diktatúre. V čom sa prejavovala táto tendencia? V zahraničnej politike v snahe zmeniť kurz politiky na Berlín, upustiť od nášho spojenectva so Sovietskym sväzom a Francúzskom Ludového frontu; vo vnútornej politike krutým prenasledovaním všetkého pokrokového, negovaním ostatných zvyškov buržoáznodemokratických slobôd, ale najmä ostrým postupom voči robotníckemu hnutiu, hovorí K. Gottwald. A pretože politika nemeckého fašizmu bola politikou vojny, hlavne proti Sovietskemu sväzu, nemohlo tomu byť inak ani pri fašizme, vzťahujúcom sa aj v našej republike.

K. Gottwald ukazuje, aký nesmierny význam pre ďalší priebeh udalostí mali uznesenia VII. kongresu KI. Kongres prikazuje jednotlivým komunistickým stranám vytvoriť vo svojich krajinách Ludový front, postaví sa na jeho čelo a viesť ho do boja proti fašizmu. K. Gottwald ukazuje aj u nás na nevyhnutnosť vytvorenia Ludového frontu na obranu demokratických práv všetkých pracujúcich, na obranu republiky. Len toto spoločné vystúpenie pracujúcich miest i dedín môže zachrániť republiku pred sfašizovaním. Uznesenia KI dali možnosť príslušníkom ostatných socialistických strán naviazať užšie spojenie s príslušníkmi komunistickej strany. VII. kongres jasne odpovedal aj na otázku vzťahu k buržoáznodemokratickej republike. Ukázal na bezpodstatnosť tvrdenia, akoby komunisti boli ľahostajní k rôznym formám vlády v buržoáznej republike. Nie, komunistom rozhodne nie je táto otázka ľahostajná. Najlepšie to vyjadril J. Dimitrov, keď povedal: „Nie sme anarchisti a nie je nám vôbec ľahostajné, aký politický režim existuje v danej krajine: či buržoázna diktatúra vo forme meštiackej demokracie, hoci aj s veľmi okliesnenými občianskymi právami a slobodami alebo buržoázna diktatúra v svojej nezahalenej, fašistickej forme. Ako stúpenci sovietskej demokracie budeme brániť každú piar demokratických vymožeností, ktoré si robotnícka trieda vydobyla v dlhoročnom hŕdzavom boji, budeme rozhodne bojovať za ich rozšírenie“ (str. 19). Takéto bolo stanovisko KI, takéto stanovisko zaujala aj KSČ.

Avšak K. Gottwald konštatuje, že uznesenia KI sa prenášali oportunisticky. Strana nešla dole, k masám pracujúcich jednotlivých socialistických strán, ale naopak, usilovala sa presvedčiť o správnosti svojej politiky vedúcich činiteľov týchto strán. Strana miesto toho, aby hľadala spojenie s nespokojnými, ľavo cítiacimi radovými členmi, prípadne nižšími funkcionármi, snažila sa uľahčiť si prácu a dohodnúť sa s Hamplom, Bechyněm a i. V samej strane na mnohé vedúce miesta dostali sa ľudia, ktorí boli otvorenými nepriateľmi komunistickej strany a robotníckej triedy vôbec. K. Gottwald vidí hlavnú príčinu tohto stavu v nedostatku ostrážitosti. Strana, či už vedenie alebo organizácie, nedala dostatočný pozor, ako niektoré oportunistické živly ukryté v strane takto zvnútra stranu rozleptávali.

Z toho všetkého vyplýva pre stranu veľké ponaučenie. Strana musí zmobilizovať, zaktivizovať všetky svoje sily na utvorenie mohutného Ludového frontu, postaví sa na jeho čelo a viesť ho. Treba využiť každú príležitosť, ktorá by umožnila strane vplývať na masy. K. Gottwald hovorí: „Pri všestrannom zosilnení politickej aktivity

vo všetkých vnútropolitických a zahraničnopolitických otázkach treba sústrediť hlavnú pozornosť a hlavný dôraz na mobilizáciu a akciu nás. Parlament treba využiť predovšetkým ako dôležitú tribúnu pre mobilizáciu nás na boj za ich hospodárske a politické záujmy" (str. 61). A ďalej pokračuje: „V boji za mier a proti ohrozeniu republiky zo strany zahraničného fašizmu treba potláčať všetky snahy reakčných kruhov buržoázie o paktovanie s fašistickým Nemeckom a Talianskom a bojovať za plnú podporu mierovej politiky Sovietskeho sväzu Československom" (str. 61).

Ako vidieť, K. Gottwald ukazoval na hlbokú súvislosť medzi bojom za mier, za bezpečnosť našej republiky a čo najužším spojenectvom so Sovietskym sväzom. K. Gottwald tým správne zdôraznil, že Sovietsky sväz je jedinou silou dôsledne bojujúcou za mier a bezpečnosť malých národov.

K. Gottwald, keď analyzuje ďalej činnosť strany v uplynulom období, ukazuje aj na iné chyby a nedostatky, ktorých sa strana dopustila. Ukazuje, že strana sa príliš oddala parlamentárnemu boju, zabúdajúc pritom na masy. Hovorí: „Ale vedenie strany akoby zabudlo na jednu starú vec: Že totiž proletariát, aby pôsobil na riešenie tej či onej politickej otázky v svoj prospech, musí predovšetkým a hlavne vystúpiť svojou samostatnou masovou akciou dolu, v závodoch, v organizáciách, na ulici. Vedenie strany zaklíňalo, zaprisahalo, prosilo a varovalo všetkých možných činiteľov-poslancov, ministrov, vládu, výkonné výbory rozličných strán... Len na jedno akoši pozabudlo: na masy. Na to, že masy treba vyzvať, organizovať a viesť do samostatnej akcie dolu, že to na pánov hore robí väčší dojem, než akákoľvek krásna reč, než akékoľvek dohováranie a prehováranie. Krátko a dobre: vedenie strany nahradilo niekedy mobilizáciu a akciu nás parlamentnými kombináciami" (str. 25).

V apríli toho istého roku schádza sa VII. sjazd strany. K. Gottwald mal na sjazde hlavný referát. Znovu rozoberá medzinárodnú situáciu. Ukazuje, že nebezpečenstvo vojny nielenže nepominulo, ale ešte viacej vzrástlo. V Európe fašistické Nemecko stále bezočivejšie vystupuje proti svojim susedom. Bezprostredné ohrozenie Československa, zabranie Porýnska, tvorenie si predmostia na východe bezprostredne ohrozuje Francúzsko aj Sovietsky sväz. Na Ďalekom východe Japonsko, v Afrike Taliansko vedú imperialistické vojny a ohrozujú bezpečnosť na celom svete. V dôsledku všetkých týchto udalostí — hovorí K. Gottwald — treba zaujať aj jasné stanovisko voči republike. A tu sa v plnej miere prejavuje hĺbka jeho marxistického myslenia, jeho schopnosť tvorivo rozvíjať marxisticko-leninské učenie v nových, veľmi komplikovaných skutočnostiach. Dokazuje, že keď má komunistická strana dosiahnuť cieľ, ktorý si vytýčila, musí sa nevyhnutne postaviť na obranu republiky proti fašizmu. To však vôbec neznamená, že strana pristupuje na akýsi triedny mier s buržoáziou. K. Gottwald hovorí: „Poďívajte sa, aké sú predpoklady skutočnej obrany krajiny proti fašizmu. Po prvé, splnenie sociálnych a hospodárskych požiadaviek pracujúceho ľudu miest i dedín. Akože chceš hájiť republiku, keď ľud rabuješ, ciciaš z neho poslednú kvapku krvi? Je jasné, že v záujme skutočnej obrany republiky treba dať ľudu, čo je jeho. Po druhé, sloboda, väčšie demokratické práva, demokratizácia celého režimu, krátko a dobre, práva pracujúcemu ľudu, lebo akože chceš brániť republiku, keď z republiky robíš kriminál? Po tretie, nacionálne práva,

nacionálne zrovnoprávnenie všetkých národov Československa. Akože chceš brániť republiku, akože chceš pohnúť národy k tomu, aby obhajovali republiku, keď ich diskriminuješ? Po štvrté, demokratizácia armády, očistenie armády od fašistických generálov, plné občianske a demokratické práva vojakom. Akože je možné hájiť republiku proti Hitlerovi, keď pri prameni sedia jeho pomocníci?" (str. 119).

Ďalej K. Gottwald pokračuje: „Čo je hlavné? Hlavné je, aby sme v tejto otázke, veľmi zložitej, my, komunistická strana a celá robotnícka trieda mali svoju vlastnú, samostatnú triednu politiku, triednu líniu. Ako na všetko, čo je tu pod slnkom, tak aj na vec obrany republiky sa musíme dívať nie z hľadiska záujmov „vôbec“, ale z hľadiska záujmov pracujúceho ľudu, z hľadiska záujmov robotníckej triedy, snažiac sa presadiť v tejto otázke robotnícku revolučnú líniu“ (str. 122).

Z uvedeného jasne vyplýva, že komunisti nechceli bojovať za záujmy buržoázie, ale chceli tak urobiť len pre záujmy robotníctva a pracujúcich vrstiev vôbec. Teda nie za triedne a vykorisťovateľské pozície buržoázie, ale len a jedine za záujmy pracujúcich mas. Také bolo stanovisko K. Gottwalda, takéto stanovisko prijala na VII. sjazdu celá strana.

Veľmi dôležité sú aj prejavy, v ktorých sa dotýka alebo priamo ukazuje, ako treba riešiť národnostnú otázku. Ukazuje, že politika buržoázie voči národnostným menšinám nielenže je nepriaznivá týmto národnostiam, ale že ohrozuje samu bezpečnosť našej republiky, že ženie tieto národnosti do náručia fašizmu. Ukázalo sa to hlavne v pohraničných nemeckých oblastiach, kde aj pracujúce vrstvy boli touto politikou vohnané do náručia Henleinovej fašistickej strany. K. Gottwald ukazuje, že rovnoprávnosť nestačí vyhlásiť iba formálne, ale že ju treba aj fakticky dodržiavať. Takouto politikou nielenže by sa oslabil vplyv fašistických strán na tieto národnostné menšiny, ale dalo by sa dosiahnuť aj to, že tieto by sa mohli stať aktívnym činiteľom v budovaní nášho štátu.

Nakoniec by som chcel povedať, že na týchto niekoľkých momentoch tu spomínaných nemožno ukázať celú hĺbku myšlienok a uzáverov, ktoré K. Gottwald napísal a vyslovil pri rôznych príležitostiach, a ktoré sú obsiahnuté v VII. zväzku. Má nesmierny význam pre každého, kto chce poznať dejiny Československej republiky, dejiny robotníckeho hnutia a vôbec celú problematiku vtedajšej doby. Je však aj cennou pomôckou pre tých, ktorí sa chcú tvorivo naučiť rozvíjať učenie marxizmu-leninizmu a uplatňovať ho v každodennom živote.

Z. Moravec.

M. M. ROZENTAL, MARXISTICKÁ DIALEKTICKÁ METÓDA

Z ruského originálu M. M. Rozental Marksistskij dialektičeskij metod, vydaného vydavateľstvom Gospolitizdat v Moskve roku 1952 preložila Soňa Čechová. Vydalo Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry v Bratislave 1953. Strán 345.

Konečne sa i naša verejnosť dožila vyjdenia významného diela M. M. Rozentalia *Marxistická dialektická metóda* v slovenčine. Táto kniha vyšla v Sovietskom sväze už v štyroch vydaniach; súčasne s prvým vydaním slovenským vychádza druhé